

Olje- og energidepartementet ved
Norges vassdrags- og energidirektorat

Oslo 03. desember 2020

LILLESAND VINDKRAFTVERK – KLAGE PÅ VEDTAK

Det vises til vår foreløpige klage datert 29. november 2020. Vi legger med dette frem begrunnelse for klagen.

Vår klage omfatter følgende vedtak:

Motvind Norge og medklagere klager på vedtak truffet av Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) den 09.11.2020 (ref.: 201501190-85). Ekspropriasjonstillatelse.

Motvind Norge påklager videre vedtak truffet av Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) den 09.11.2020 8 (ref.: ref. 201914122-23). MTA- og detaljplan.

Motvind Norge påklager videre vedtak truffet av Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) den 09.11.2020 8 (ref.: ref.: 201501190-84). Ny anleggskonsesjon.

De tre klagenes fremsettes og begrunnes i dette dokumentet.

Grunnet den ekstraordinære situasjon som har oppstått som følge av Stortingets granskningsvedtak 19. juni 2020, finner vi det riktig å påvise feil og mangler i konsesjonssaken. Vi finner dette nødvendig fordi NVE har unnlatt å opplyse om riktig faktum i sin redegjørelse for granskningsresultatet av konsesjonssaken.

OED og NVE sitt valg av fremgangsmåte, fremstår som lite reflektert og svært uheldig. Forvaltningen skal gjennom sin redegjørelse ivareta vår rett til kontradiksjon overfor NVE sin granskning. OED har allerede rapportert resultatet til Stortinget gjennom budsjettproposisjonen. Vi mener forvaltningen unndrar oss som parter rett til kontradiksjon gjennom sitt valg av fremgangsmåte. Det samme mener vi er tilfellet ved den kompleksitet forvaltningen etablerer ved å blande granskningen inn sammen med tre enkeltvedtak. Vi mener sakens kompleksitet er en trussel mot vår rettsikkerhet.

Stortingets tre anmodningsvedtak 19. juni 2020, som granskningen i kapittel 11 (Bakgrunn for vedtak) legger opp til å besvare, er i regjeringens budsjettproposisjon allerede kvittert ut som rapportert og lagt frem for Stortingets behandling. Dette som ledd i behandling av statsbudsjettet 14. desember 2020.

Stortinget og forvaltning gjør lurt i å ta til etterretning meningsmålinger som viser at nær 70% av innbyggerne i Norge er imot realisering av konsesjonsgitt vindkraft. Det er en årsak som ligger til grunn for holdningsendringen og til de utallige konfliktene knyttet til pågående realisering av vindkraftverk. Energimyndighets friskmelding av egen forvaltningsprosess, hvor selve rapporteringen som i denne saken, er innbakt som grunnlag for tre forvaltningsvedtak, som ikke er gitt innvirkning på forvaltningens rapportering til Stortinget, fremstår for oss som svært kritikkverdig og i strid med våre

grunnleggende rettslige prinsipper om en åpen og transparent forvaltning som ivaretar innbyggernes rettsikkerhet.

Energimyndighet bes på denne bakgrunn ta de skritt som er nødvendig for å ivareta våre rettslige prinsipper og borgernes rettsikkerhet knyttet til Stortingets anmodning om granskning av konsesjonsgitt vindkraft. Kopi av vår klage sendes derfor direkte til OED.

Samtidig begrunner vi i dokumentet vår klage på de tre aktuelle vedtakene. Vår begrunnelse gir ytterligere støtte bak vårt krav om uavhengig granskning av gitte konsesjoner. Vår gjennomgang dokumenterer lovbrudd i sterk kontrast til den redegjørelse vår statsråd og OED/NVE nå legger frem for vårt Storting.

Sakens omfang er så voldsomt og så komplekst at det ikke er mulig å gå inn i alle forhold. Vi har i hovedsak valgt å fokusere på grunnleggende rettsikkerhet for parter som berøres direkte. Vår erfaring er at rettsikkerheten til natur- og miljø har vært og er fraværende i vindkraftsakene. Tross voldsomme skader og stort engasjement vinner klager på vegne av disse vergeløse verdiene ikke frem. Vi viser til klage fra La Naturen Leve og Naturvernforbundet i Agder som legger større vekt på disse temaene og tiltrer disse klagen innenfor natur- og miljøfaglige tema.

Stortingets anmodning om granskning av gitte konsesjoner

De tre vedtakene som nå påklages, er truffet mens regjeringen, på anmodning av et enstemmig Storting (vedtak 798), er bedt om å granske lovligheten av gitte konsesjoner. Regjeringen har gitt Stortinget tilbakemelding gjennom Olje- og energidepartementet (OED) sitt framlegg til budsjettproposisjon for budsjettåret 2021. OED redegjør for at NVE ved brev 29. juni er gitt i oppdrag og inkludere de anmodninger Stortinget har bedt om, i sin behandling av søknader. OED anser at Stortingets anmodningsvedtak er rapportert til Stortinget ved de merknader som er gitt.

NVE redegjør for sin vurdering av lovligheten knyttet til seks vedtak, hvorav to er klagebehandlet av OED. NVE uttrykker at det for noen av søknadene er gjennomført mangelfulle høringer og at det har vært mangelfull underretning om vedtak. NVE hevder det ikke er truffet vedtak på feil eller ufullstendig faktisk grunnlag og konkluderer med at det ikke er grunnlag for ugyldighet og omgjøring etter forvaltningsloven § 35 c). Videre konkluderer NVE med at det ikke er grunnlag for å trekke konsesjonen tilbake i medhold av energiloven § 10-3 fjerde ledd.

Motvind Norge og partene finner ikke at saken er gransket. Vi finner heller ikke at NVE redegjør for feil og mangler som er påvist gjennom uttalelser og klager. Vår påstand er at NVE unnlater, og også omgår å gjennomføre en uhildet granskning av den anmodning Stortinget har fremsatt som vårt øverste folkevalgte organ og vår lovgivende forsamling. Gjennom å treffe tre nye vedtak før Stortinget er gitt anledning til å forholde seg til noen form for tilbakemelding, og uten at partenes rett til kontradiksjon er blitt ivaretatt, har NVE etablert en kaotisk og uforsvarlig forvaltningssituasjon.

Dette er en situasjon parter vanskelig kan forholde seg rasjonelt til. **Situasjonen er kun egnet til å redusere tilliten til forvaltningen. I vår forvaltningstradisjon fremstår det som fremmed å be det organ som har truffet et vedtak som er omstridt, om å gjennomføre granskning av sitt eget vedtak.**

Etter at rundt 100 vindkraftkonsesjoner er gitt, har det vokst frem en politisk erkjennelse av at reguleringsfritaket for vindkraft i vår sektorovergripende hovedlov for arealdisponering - plan- og bygningsloven - ved revisjonen i 2008, svekket lokaldemokratisk og folkevalgt kontroll med lokal samfunnsutvikling, men i enda sterkere grad,- lovens hovedformål om bærekraftig samfunnsutvikling,

krav om demokratisk medvirkning og medbestemmelse og samordning av sektorlover og sektormyndigheter. Svekkelsen rammet bærekraft, rettsvernet, folkehelse og areal-, miljø- og naturressursforvaltningen.

Av forarbeidene til loven fremgår tydelig at Stortinget, også den gang, var opptatt av at reguleringsfritaket ikke skulle svekke lovens overordnede formål og prinsipper. Hensikten var å unngå unødig dobbeltarbeid og ivareta sikker energiforsyning. Stortinget gav sin tilslutning til: «*En pliktig samordning av behandlingen som foreslått av Planlovutvalget vil ikke endre det forhold at det vil være to beslutningsprosesser og to myndigheter som begge tar stilling til arealbruken.*»

Lovgiver presiserte at særordningene ikke skulle være en snarveg for å svekke lovens formål og hensikt, sitat: «*For disse sakene vil kravene til offentlighet, medvirkning og dokumentasjon av virkninger alltid innebære mer omfattende prosesser enn det en ordinær regulerings sak etter plan- og bygningsloven krever.*»

Hadde disse føringene blitt fulgt slik at plan- og bygningsloven formål, prosesskrav, søknadsplikt og saksbehandlingsregler var lagt til grunn, hadde vindkraftkonflikten ikke oppstått. Få om noen vindkraftkonsesjoner hadde blitt tildelt etter 2008.

Det norske folk ser nå situasjonen. De mange som rammes av vindkraft erfarer med smerte at loven ikke lenger er lik for alle. Det er dette som forklarer kraften i motstanden.

Når energimyndighet nå gjennomfører sin granskning uten å legge til grunn lovgivers føringer er det en videreføring av de omgøelser og unnlaterer som har skapt konflikten, ødelagt tilliten mellom folk og forvaltning og resultert i det vi mener er den største forvaltnings-skandalen i vår moderne historie.

Det er imidlertid mer enn forholdet mellom vår energilovgivning og vår hovedlov for samfunnsutvikling og arealforvaltning som har skapt konfliktene og derfor krever granskning. Plan- og bygningslovens krav til samordning av sektorlover og sektormyndighet ble også forutsatt ivaretatt når vindkraft ble unntatt fra reguleringsplikt. Heller ikke dette kravet er fulgt opp i NVE sin granskning av lovlighet. For befolkningen og for parter som rammes er det underordnet hvilken lov som er brutt og hvem som er bemyndiget til å forvalte loven. Det som er viktig er at den rettsikkerhet loven er ment å gi er ivaretatt. Det er et paradoks at Stortinget som vår lovgivende forsamling ikke lot dette poenget komme klart til uttrykk i sitt anmodningsvedtak. Vi mener imidlertid mangelen ikke kan danne grunnlag for å unndra forvaltningen et helhetlig ansvar for granskning av vindkraftinngrepenes lovlighet. Vi mener å være del av en rettsstat.

I tillegg har Motvind Norge allerede ved høring av nasjonal ramme for vindkraft anført at energiloven i seg selv ikke gir trygg nok hjemmel som grunnlag for de vindkraftkonsesjoner som er gitt. Vi har videre angitt at den forretningsmodell som ligger til grunn for realisering av vindkraft bryter grunnleggende med rettslige prinsipper og må ansees som ulovlig. Forvaltningen har ikke besvart de spørsmål innbyggerne stiller.

Alle våre anmerkninger er grundig redegjort for og gjort kjent for vår forvaltning og for vårt Storting. Hverken OED eller NVE viser tegn til å ville lytte til, utrede eller besvare våre merknader.

Som allerede nevnt, viser kapittel 11 at NVE unnlater og omgår sitt ansvar for å klargjøre energilovens hjemmel, men også sitt ansvar for arealforvaltningen og for samordning i forhold til særlover og særlovsmyndigheter.

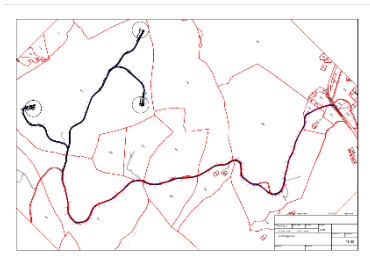
Stortinget er vår lovgivende forsamling. Vi forventer at vårt rettsvern blir ivaretatt ved at alle sider ved realisert, igangsatt og godkjente vindkraftverk blir gjenstand for uavhengig granskning. Denne klagen viser med all tydelighet at gitte konsesjoner må stanses inntil slik granskning er gjennomført.

Inntil det er gjennomført uavhengig granskning er det for oss umulig å akseptere konsesjonsvedtaket som gyldig grunnlag for de vedtak som er truffet og som vi nå påklager.

Ekspropriasjonstillatelse

Vedtaket gir Lillesand Vind AS tillatelse til å kreve avstått i Lillesand kommune i Agder fylke nødvendig grunn og rettigheter for bygging/drift av Lillesand vindkraftverk med tilhørende infrastruktur. Videre opplyser vedtaket hvem som er berørt, sitat: «*Liste over berørte grunneiere/rettighetshavere for Nordbøveien samt adkomstvei fra Nordbøveien til planområdet fremgår av tabellen i søknaden av 01.11.2019. Tillatelsen gjelder breddeutvidelse og stedvis retting av Nordbøveien, samt breddeutvidelse av adkomstveien. Omfanget er vist i vedlegg 1 av søknaden datert 01.11.2019.*»

Vedlegg 1 i søknad 01.11.2019:

Tabell i søknaden 01.11.2019:

Berørte grunneiere:

Gnr.	Bnr.	Navn	Adresse
23	1	Ragnar Østerhus	Lundemoveien 3, 4790 Lillesand
25	7	Jon Rislå	Eikeland, 4790 Lillesand
25	1	Grethe Rislå	Birkelandsveien 660, 4790 Lillesand
25	3	Ole Arvid Heimdal	Nordbøveien 5, 4790 Lillesand
25	6	Odd Sigurd Eigeland	Eikeland, 4790 Lillesand
24	2	Øystein Wennesland	Nordbøveien 85, 4790 Lillesand
26	1	Jon Rislå	Eikeland, 4790 Lillesand
25	9	Daniel Sonne Schou Renate Repstad	Eikeland, 4790 Lillesand
22	1	Asgaut Nordbø Guttorm Nordbø Anund Nordbø	4550 Farsund Strømsbuneset 1, 4839 Arendal Moneveien 28, 4519 Holum

Når det gjelder søknad om forhåndstiltredelse uttaler NVE i *Bakgrunn for sitt vedtaket* kap. 7.2, sitat: «*Etter NVEs vurdering vil det i denne saken ikke innebære urimelige forsinkelser å vente til skjønn er begjært. Det vil derfor bli tatt stilling til søknaden om forhåndstiltredelse når eventuelt skjønn er begjært.*»

Av oversendelsesbrev fra NVE samme dato fremgår, sitat: «*NVE har i dag godkjent detaljplanen, MTA-planen og søknader om konsesjonsendring, ekspropriasjon og forhåndstiltredelse.*»

Vi konstaterer at NVE samme dag gir ut to brev med motsatt informasjon om vedtaket til parter den inngripende ekspropriasjonstillatelsen retter seg mot. Partene legger til grunn at NVE ikke har truffet vedtak om forhåndstiltredelse.

Medklagere

Klagen fremsettes av Motvind Norge og omfatter følgende som ekspropriasjonstillatelsen retter seg mot:

Ragnar Østerhus, Jon Rislå, Grethe Rislå, Ole Arvid Heimdal, Odd Sigurd Eigeland, Øystein Wennesland, Daniel Sonne Schou/Renate Repstad, Hilde Margrethe Nordbø.

Medklagerne vil på selvstendig grunnlag kunne ta opp og påklage andre forhold for å ivareta sine interesser i saken.

Klagens hensikt

Klagen har til hensikt å få NVE til å oppheve sitt vedtak om ekspropriasjonstillatelse. Deretter må resultatet av en uavhengig granskning av vindkraftverkets lovlighet avgjøre gyldigheten av konsesjonsvedtaket og tilhørende vedtak.

Frist for klage

Underretning til partene er datert fra NVE 09.11.2020. Ordinær klagefrist er 3 – tre uker regnet fra tidspunkt underretning er mottatt av part. Siste mottak av klagen ble registrert 13.11.2020. Klage fremsatt for OED/NVE 29. november 2020 er rettidig.

Nærmere om begrunnelse

1. Hjemmelsfeil - tillatelsen mangler underliggende vedtak

Ekspropriasjonstillatelsen er gitt Lillesand Vind AS. Formålet er oppgitt å være breddeutvidelse og stedvis omlegging av Nordbøveien. Tillatelsen mangler underliggende vedtak. Tillatelsen gjelder et tiltak som er i strid med gjeldende plangrunnlag etter plan- og bygningsloven og krever søknad om tillatelse og tillatelse etter både plan- og bygningsloven og jordloven. Slike vedtak foreligger ikke.

Vedtaket kan ikke bygge på konsesjonsvedtaket (energiloven) for den del av arealet som ligger utenfor konsesjonsområdet. Etter konsesjonsvedtakets ordlyd gjelder konsesjonen kun innenfor planområdet. Den delen av tillatelsen mangler derfor underliggende vedtak. NVE sitt forsøk på å treffe uhjemlet enkeltvedtak om å tilkjenne Lillesand Vind AS bruksrett til en kommunal og offentlig veg som underliggende vedtak for en ekspropriasjonstillatelsen omtales nærmere under klage på konsesjonsendring.

Arealet er avsatt til LNF formål i kommuneplanens arealdel. Bestemmelser om arealbruken innebærer forbud mot breddeutvidelse og ombygging av vegen. Breddeutvidelsen og ombyggingen er underlagt ordinær søknadsplikt etter pbl § 20-1. Vegtiltaket er også betinget av tillatelse til eiendomsendring etter pbl § 20-2 (jf. § 20-1 bokstav m og § 26-1) og jordlovens §§ 9 og 12.

For øvrig bemerkes at ekspropriasjon med hjemmel i plan- og bygningsloven betinger regulering som underliggende vedtak. Reguleringsmyndighet er Lillesand kommune.

NVE sin forvaltning vil innebære en lovmessig utilsiktet svekkelse av rettsvernet for partene ved at prosesskravene gjeldende etter energiloven og prosesskravene gjeldende for plan- og bygningsloven, begge er tilsidesatt. En ekspropriasjonstillatelse må under enhver omstendighet bygge på at tiltaket det gis tillatelse til kan gjennomføres lovlig. Dersom tiltaket ikke realiseres ved plan, kan kommunen om den finner lovens kriterier tilfredsstillende gi dispensasjon til tiltaket. Slik dispensasjon er heller ikke gitt.

Vi ber NVE oppheve sin ekspropriasjonstillatelse av eget tiltak som ugyldig jf. fvl. § 35 litera c.

Videre påpekes at arealbruk til produksjonsanlegg for energi også krever vedtak etter plan- og bygningsloven. Produksjonsanlegg faller ikke inn under unntaket i plan- og bygningslovens § 1-3.

Av energilovens hjemmel for konsesjon § 3-1 følger følgende hjemmel, sitat: «*Anlegg for produksjon, omforming, overføring og fordeling av elektrisk energi, kan ikke bygges, eies eller drives uten konsesjon.*»

Som det framgår omfatter ikke konsesjonshjemmelen selve arealbruken med de fysiske anleggene for energiproduksjon. Ekspropriasjonstillatelsen er rettet mot arealene.

Det foreligger dispensasjonstillatelse etter plan- og bygningslovens § 19-2 fra planformålet LNF datert 25.06.2019, sak 069/19, for selve konsesjonsområdet. Det foreligger imidlertid ikke dispensasjon fra avstandskrav til vann- og vassdrag eller til eiendomsendring. Realisering av tiltaket vil da være i strid med begge disse forbudene.

Dispensasjonsvedtaket er påklaget grunnet ugyldighet. Det er likeledes fremsatt anmodning om opphevelse av vedtaket grunnet ugyldighet. Det foreligger videre innbyggerforslag om ny behandling av Lillesand vindkraftverk etter plan- og bygningsloven som ble enstemmig vedtatt i Lillesand bystyre den 2. desember 2020.

Vindkraftverket krever søknad om eiendomsendring. Jf. kravet i § 20-6, sitat: «*Tiltak som nevnt i § 20-1, er ikke søknadspliktig dersom tiltaket blir tilfredsstillende behandlet etter andre lover.*» Eiendomsendring kan ikke være tilfredsstillende behandlet etter andre lover da det ikke er behandlet etter andre lover og energiloven heller ikke gir hjemmel eller saksbehandlingsregler til å behandle eiendomsendring.

Videre fremgår av saksbehandlingsforskriften § 4-3 at plan- og bygningslovens kapittel 26, som gjelder for eiendomsendring, ikke er unntatt fra byggesaksdelen av loven. Videre er tiltaket i strid med lov og bestemmelser etter lov, jf. sak10 § 4-3 første setning og pbl § 1-6 andre ledd.

Det kan etter dette konkluderes med at tillatelse til ekspropriasjon, også når det gjelder det konsesjonsgitt vindkraftområde, mangler underliggende vedtak.

[Energiloven mangler hjemmel](#)

Motvind Norge har hevdet og hevder igjen at energilovens ikke gir tilstrekkelig hjemmel for konsesjonsvedtaket. Lillesand Vindkraftverk er gitt konsesjon for å produsere overskuddskraft for eksport begrunnet med en hjemmel som skal sikre vår nasjonale og regionale forsyningssikkerhet. Energilovens formål var å sikre nok rimelig kraft til norske husstander og norsk industri. Slik hjemmelen er anvendt ved å gi konsesjon til Lillesand vindkraftverk, er den anvendt til å gi en kommersiell utbygger særfordeler i form av tilgang til naturområder og private rettigheter for eksport av kraftoverskudd.

Energimyndighet har også gått ut over rammer som følger av våre nasjonale forpliktelser og rammer som følger av Stortingets vedtak. Nasjonal og regional forsyningssikkerhet ble ivaretatt ved etablering av Skagerak 3 forbindelsen allerede i 1993. Utbyggingene som skjer i dag kan ikke begrunnes i «samfunnsmessig rasjonalitet».

Målene i fornybardirektivet på 67 % ble nådd allerede i 2014, og målene i elsertifikatsamarbeidet med Sverige ble nådd 24. mai 2019. Agder er en av de regionene i Norge som bidrar mest til overproduksjon av vannkraft. All ny kraftproduksjon må derfor vurderes som ren overskuddsproduksjon hvor et uhemmet arealforbruk, forårsaket av særfordeler til private kommersielle aktører, fremstår som samfunnsmessig irrasjonelt og uten trygg hjemmel i lov.

Forholdet ble tatt opp i høringsuttalelse fra Motvind Norge til OED i september 2019 og er ved flere anledninger utdypet overfor OED. Vår anførsel er imidlertid ikke besvart av OED og heller ikke utredet som ledd i ny stortingsmelding om vindkraft. Bl.a. på bakgrunn av Stortingets enstemmige vedtak om granskning av gitte konsesjoner for feil og mangler den 19. juni 2020, er det for oss overraskende når feil og mangler som er påvist i vindkraftanlegg over hele landet, hverken er omtalt eller vurdert på bakgrunn av Stortingets anmodning om granskning, jf. kapittel 11 Lovlighetskontroll i NVE sin begrunnelse for vedtak og, jf. nylig fremlagt stortingsmelding som synes å ha en ubegrenset vekst av energiforbruk som sin underliggende bærekraftstilnærming.

Vi stiller oss uforstående til at forvaltningen, etter å ha blitt anmodet av et enstemmig Storting, neglisjerer vårt krav om uavhengig granskning av energilovens hjemmel. De tre nye enkeltvedtakene i saken om Lillesand vindkraftverk nå, svekker partenes rettsikkerhet i forhold til den intensjon som lå til grunn for Stortingets granskningsvedtak.

1.1. Konsesjonen bygger på feil faktum.

Utbygger har ikke gyldig privatrettslig avtale til det areal og de rettigheter vindkraftverket krever for å kunne realiseres. Konsesjonsprosess og vedtak bygger derfor på feil faktum. Deler av saksforholdet er unntatt offentlighet og derfor sendt som eget brev til bl.a. NVE, fylkesmann og kommune.

Grunndisposisjoner, herunder pantsettelse, krever, så langt gjelder gnr/bnr 22/1, godkjenning av fylkesmannen. Slik godkjenning foreligger ikke. Forholdet har vært åpenbart siden 23. januar 2015. Under enhver omstendighet skulle forholdet vært åpenbart om forvaltningsmyndighet utøvde sin kontrollplikt, etter 31. juli 2015. Konsesjonen ble omsøkt 25. februar 2015 og konsesjon gitt 25. september 2015. Pant kr 18 millioner på gnr/bnr 22/1 er først datert inntatt i grunnboka 18. oktober 2018. Samme dag, men som neste grunnboks- registrering, er inntatt rådighetsinnkrenkning. Pantet mangler gyldig signatur av hjemmelshaver til gnr/bnr 22/1. Både dispensasjon og tillatelse til eiendomsendring mangler etter pbl § 20-2.

Det kan etter dette slås fast at konsesjonstillatelsen bygger på feil faktum. Det er åpenbart at feilen skyldes manglende opplysning fra søker og manglende kontroll fra forvaltningens side. Forholdet representerer en grov krenkelse av rettsvernet til part. Generelt skal forvaltningen avvise søknader hvor det er åpenbart at søker ikke disponerer over den grunn og de rettigheter tiltaket krever. Når slike feilen hefter ved selve grunnlaget for konsesjonen vil feilen også hefte ved etterfølgende vedtak. Slike feil vil det for forvaltningen ikke kunne sees bort fra. Noen annet vil være å gripe ytterligere inn i en privatrettslig konflikt, hvilket ikke tilligger forvaltningen men domstolen.

Fordi det ut fra observasjoner i denne saken må kunne antas at NVE systematisk unnlater å utøve forvaltningens kontrollfunksjon er forholdet trolig heller ikke avdekket når konsesjonær søkte og NVE godkjente eierskapsendring. Denne søknaden ble overhode ikke varslet og parter ble ikke underrettet om vedtak og klageadgang. Vi har grunn til å tro at tidligere eier, Havgul Clean Energy, var kjent med forholdet. I så fall vil forholdet trolig falle inn under strafferetten.

Det vil her ikke være grunnlag for å hevde at forholdet ikke hadde virket inn på vedtakets utfall. Riktig opplyst søknad skulle vært avvist av forvaltningen. Samtidig kommer feilen som et tillegg til en rekke andre påviste feil knyttet til konsesjonsprosessen. Forvaltningen har optrådt svært uryddig i konsesjonssaken når det er unnlatt å ta en samlet vurdering av de feil som er avdekket, som grunnlag for om det var en fjerntliggende mulighet for at vedtaket hadde fått et annet utfall.

Samlet vil kravet i fvl. § 41 tilsa en klar plikt for forvaltningen til å oppheve konsesjonsvedtaket og alle etterfølgende vedtak som bygger på dette. Jf. Høyesteretts kjennelse er det ikke krav om sannsynlighetsovervekt, men nok at det foreligger «en ikke altfor fjerntliggende mulighet» for et annet utfall.

Feilen er ikke redegjort for av NVE i kapittel 11.

Manglende søknad og manglende dispensasjon tilsier under enhver omstendighet at ekspropriasjonstillatelsen også på gnr/bnr 22/1 mangler underliggende vedtak.

1.2. Grunn Disposisjoner er underlagt søknadsplikt

Avtaler om grunn disposisjoner av landbrukseiendommer med mer enn 10 års varighet krever søknad og tillatelse etter plan- og bygningslovens § 20-2. Produksjonsanlegg for energi er ikke gitt unntak fra bestemmelsen. Eiendomsendring ble ikke omsøkt og tillatelse var ikke gitt før pantsettelsen i 2018. Pantsettelsen er da ugyldig.

Matrikkelovens § 10 forutsetter at tillatelse etter plan- og bygningslovens § 20-2 foreligger før endring kan matrikuleres, eventuelt tinglyses og pantsattes. Plan- og bygningslovens § 21-2, 6. ledd krever signatur av hjemmelshaver eller fullmektig med gyldig fullmaktsavtale på søknad om eiendomsendring, jf. matrikkelovens § 9. Fordi eiendomsendringen ikke har vært omsøkt har hjemmelshavers signatur/fullmakt/avtale ikke vært gjenstand for offentlig kontroll. Når NVE er brakt i kunnskap, eller ut fra sin kontrollplikt burde ha avdekket at signaturfeil foreligger, er situasjonen at konsesjonær ikke har lovlig tilgang til det areal tiltaket krever for å kunne realiseres. Også denne feilen innebærer at tiltaket mangler underliggende vedtak for å kunne treffe vedtak om tillatelse til ekspropriasjon.

1.3. NVE har gjennom en årrekke feilinformert om lovbehandling av vindkraftverk og unnlatt å utøve de oppgaver vårt Storting forutsatte.

NVE kan ikke på noe tidspunkt i konsesjonsprosessen ha gjennomført kontroll av at gyldig privatrettslig avtale foreligger. Det ser ut til å være etablert en uhjemlet praksis. Den part som er tilgodesett, er gitt myndighet til å utøve forvaltningsorganets kontroll oppgaver. Dette gjelder både med hensyn til fullmakter, kontroll av signaturers- og avtalers gyldighet og ivaretagelse av at parter er blitt varslet og underrettet om vedtak og klageadgang. Den tilgodesette part sender melding til NVE om hvem som er blitt varslet og underrettet. En slik melding gir ingen myndighetskontroll av at parter faktisk er ivaretatt. Ved senere behandlinger står det gjerne i energimyndighet sitt dokument – vedtaket ble ikke påklaget eller – privatrettslig avtale foreligger. Dermed kan feil faktum transporteres videre som faktum og feil faktum anvendes mot partene dersom de på et senere tidspunkt skulle påklage et vedtak.

NVE sin praksis representerer en alvorlig tjenesteforsømmelse med den konsekvens at grunnleggende rettsikkerhet for norske innbyggere ikke er blitt ivaretatt i henhold til rettigheter disse innbyggerne har etter norsk lov. Lovforarbeidenes forutsetning (pbl) når vindkraft-industrien ble gitt særfordeler, i form av unntak fra reguleringsplikt mv., var at energimyndighet skulle ivareta alle forhold minst like bra eller bedre enn ved en regulering etter plan- og bygningsloven.

Særhjemmelen som ble gitt OED, om uten videre å kunne vedta statlig arealplan (pbl § 6-4), ser i mange konsesjonssaker ut til å være anvendt aktivt for å skjule feil og mangler som hefter ved behandling av vindkraftverk etter pbl. Forholdet har ikke vært gjenstand for den granskning Stortinget har anmodet om.

I denne saken fremstår det som åpenbart at NVE sin praksis har medført en konsesjonsprosess og et konsesjonsvedtak hvor feil faktum er lagt til grunn. Tilgangen til det areal tiltaket krever bygger på en ugyldig og privatrettslig omtvistet avtale. NVE har ved å ikke kontrollere og avdekke forholdet truffet flere vedtak som begunstiger den ene part i det privatrettslige tvisteforholdet. Et vedtak om ekspropriasjonstillatelse er rettsinngripende for de parter som rammes og skal forutsettes å bygge på riktig faktum og gyldige underliggende vedtak.

Det er i denne saken også søkt NVE om eierskifte da konsesjon ble overført fra bakenforliggende eier Havgul Energy AS til bakenforliggende eier Askø. Også dette uten at NVE har kontrollert og avdekket manglende signaturfullmakt fra hjemmelshaver til gnr/bnr 22/1. En vil anta at hjemmelshaver heller

ikke er varslet før vedtaket ble truffet og derfor heller ikke ble gitt anledning til å påklage vedtaket. Ett eierskifte med transport av et ugyldig privatrettslig avtalegrunnlag vil være rettsinngripende i enhver hensende og være egnet til å ramme flere parter. Forvaltningen kan ved sin forsømmelse ha ført parter inn i unødige privatrettslige konflikter av svært belastende karakter. Tilsvarende feil må antas å gjelde vedtak om utsatt frist for idriftsettelse, konsesjonsendringsvedtak med effektutvidelse fra 10 til 13,5 MW, og nåværende vedtak om MTA og detaljplan, konsesjonsutvidelse og denne ekspropriasjonstillatelsen.

En rekke parter er gjennom hele konsesjonsprosessen oversett grunnet NVE sin overføring av kontrollmyndighet til den part som er tilgodesett i saksforholdet. OED konkluderer med at feilen ikke kan ha innvirket på vedtaket men har hverken klarlagt feilens omgang eller faktiske innhold. Lillesand vindkraftverk har i størrelsesorden 120 bolig- og fritidshusbeboere innenfor ytre visuell dominanssone (10x turbinhøyde). De langt fleste av disse er oversett av utbygger og NVE av den enkle grunn at man i stedet for å legge tiltakets faktiske virkninger til grunn slik plan- og bygningsloven legger opp til, forsvarer en minimumstilnærming som om tiltaket skulle være en garasje. Det er da også denne tilnærmingen NVE nå legger til grunn for sin granskning og tilbakemelding i kapittel 11. Her innrømmer NVE enkelte feil uten at disse betraktes å ha innvirket på vedtakets innhold. Feilens faktiske omfang og innhold fremgår ikke av NVE sin såkalte granskning.

Det kan etter dette slås fast at det foreligger grove forvaltningsfeil i forhold av stor betydning for partene og for vår areal- og naturforvaltning. Statlig energimyndighet ble forutsatt å gjennomføre konsesjonsprosesser på en måte som ikke rammet borgernes rettsikkerhet eller svekket vår areal- og naturforvaltning. Prosessen skulle tilfredsstille vårt overordnede lovdefinerte krav om bærekraftig samfunnsutvikling men bærekraft ble aldri utredet eller vurdert. Den granskning NVE har gjennomført kan derfor ikke danne grunnlag for tillit i befolkningen.

Konsesjonen til Lillesand vindkraftverk bryter grunnleggende forutsetningene satt av vår lovgivende forsamling for å ivareta rettsikkerhet, vår natur- og vår miljøforvaltning.

1.4. Manglende bærekraftsutredning av vår vindindustri

Stortinget gav ved behandlingen av energimeldingen i 2016 på ny tilslutning til regjeringens forutsetning om en bærekraftig energisektor, både økologisk, sosialt og miljømessig. Bærekraft er imidlertid ikke på noe tidspunkt utredet hverken på et overordnet eller et lavere forvaltningsnivå i forhold til vår arealforbrukende, naturødeleggende og sosialt ødeliggende vind-industri. Dette i strid med plan- og bygningslovens overordnede formålsbestemmelse, våre nasjonale retningslinjer etter plan- og bygningslovens § 6-1 og det er i strid med statlige utredningsinstruks. Vår vindkraftsatsing bryter kravet om langsiktig bærekraftig arealdisponering. Den vil ramme fremtidige generasjoner i et omfang som utfordrer menneskerettighetsdelen av vår grunnlov og vår lov om å ta vare på vårt naturmangfold for kommende generasjoner.

Motvind Norge har påpekt forholdet i sin høringsuttalelse til nasjonal ramme for vindkraft. Forholdet er ikke drøftet eller ivaretatt i ny stortingsmelding. Forholdet fremgår ikke utredet som ledd i Stortingets anmodning om lovlighet av gitte konsesjoner. Vesentlig kunnskap og faktainformasjon som skal forutsettes lagt til grunn for vurdering av samfunnsnytte er påpekt og gjort kjent for energimyndighet uten å være hensyntatt i den granskning som er gjennomført. Denne kunnskapen var fraværende som beslutningsunderlag for gitte konsesjoner. Det er heller ingen indikasjon på at forholdet vil bli rettet i bebudet stortingsmelding etter at denne ble behandlet i energi- og miljøkomiteen nå nylig. Motvind Norge har foreslått manglene rettet gjennom utarbeiding av NOU for vår energisektor.

1.5. Vår statsforvaltning og vind-industrien feilinformerer

De mange forvaltningsfeilene henger åpenbart sammen med ulik forvaltningskultur, feil rolleforståelse og uriktig og forvirrende informasjon, formidlet bl.a. fra NVE selv, mht. søknadspliktig eiendomsendring og kommunenes dispensasjonsbehandling av vindkraftverk.

Det kan her vises til seksjonssjef Arne Olsen i NVE sin uttalelse til ordfører og bystyret i Lillesand kommune, gjengitt i Lillesands-posten 22.11.2020, sitat: *«I forskrift om byggesak § 4-3 første ledd bokstav c) er det gitt unntak fra kravet om byggesaksbehandling etter pbl. § 20-1 for produksjonsanlegg for elektrisk energi som har konsesjon etter energiloven. Dette unntaket gjelder også for kravet om søknad om eiendomsendringer i bestemmelsens bokstav m).»*

NVE sin rettleider for MTA- og detaljplanlegging sier det stikk motsatte av hva seksjonssjef Arne Olsen formidler, sitat: *«Unntaket omfatter ikke reglane i pbl § 26-1 (om oppretting og endring av eigeidom).»* Seksjonssjefen i NVE unnlater å si at pbl kapittel 26 ikke er opplistet blant de unntakene seksjonssjefen viser til i saksbehandlingsforskriftens § 4-3. Det han også unnlater å si er at § 20-6 som hjemler unntakene setter en forutsetning for samtlige unntak fra byggesaksdelen av plan- og bygningsloven, sitat: *«Tiltak som nevnt i § 20-1, er ikke søknadspliktig dersom tiltaket blir tilfredsstillende behandlet etter andre lover.»* Søknad om eiendomsendring er naturlig nok ikke tilfredsstillende behandlet etter energiloven da denne loven ikke har bestemmelser for å behandle eiendomsendringer.

I debatten i Lillesand bystyre 2. desember 2020 kom sammenhengen klart frem, sitat: *«Vi ble fortalt at vi ikke hadde noe reelt valg. Dette lå helt og fullt i hendene på NVE. Det hadde ingen hensikt å vurdere saken. Nå har vi forstått at det ikke er slik fra andre kommuner.»*

På bakgrunn av hva som er avdekket i denne saken med manglende signatur fra hjemmelshaver til den grunn tiltaket krever fremstår seksjonssjefens uttalelser som ubetenksom og dypt krenkende for parter som er rammet av manglende kontroll av grunnboka fra nettopp NVE. Ved overholde søknadsplikten om eiendomsendring er kravet signatur fra hjemmelshaver eller fullmektig med gyldig fullmaktsavtale. Lovlig tilgang til areal og rettigheter, varsling, infrastruktur, tomtas egnet og tiltakets virkninger på omgivelsene, samfunnsikkerhet, folkehelse, naturfare, miljø- og forurensningsfare – er viktig stikkord forvaltningsmyndighet er pålagt å sjekke ut som ledd i behandlingen. Hadde NVE ivaretatt sitt kontrollansvar tilsvarende prosesskravene etter pbl, slik forutsetningen faktisk var i 2008, hadde de fleste av disse feilene vært unngått. Minoriteter, urfolk, hjemmelshavere, beiterettshavere og andre med rettigheter, naboer i støysoner, naboer som mister drikkevann, mv. presses nå til å måtte gå til rettsak mot kapitalsterke krefter, for å forsvare sitt tarv. Ved siden av vindkraftutbygger sitter representanter for statsadvokaten.

NVE sjefens feilinformasjon til ordfører og bystyret i Lillesand fremsettes rett før bystyret skal ta stilling til om vindkraftsaken må opp til ny behandling 2. desember. En av grunnene er manglende søknad om eiendomsendring. Det er i tillegg andre grove forvaltningsfeil som innebærer ugyldighet av tidligere dispensasjonsvedtak. NVE har med støtte fra advokater for vind-industrien gitt divergerende og uriktig informasjon siden plan- og bygningsloven ble revidert i 2008. Et sitat hentet fra dokumentet Bakgrunn for konsesjonsvedtak for Okla vindkraftverk (2013) kan illustrere dette, sitat: *«Etter den nevnte lovendring er det NVE som styrer vedtaksprosesser og som følger opp vedtak i detaljplan- og byggefasen.»*

Kommunal- og moderniseringsdepartementet er gitt tolkningsansvaret for plan- og bygningsloven. Departementet korrigerer noen av feilene knyttet til dispensasjonsbehandling i sin tolkningsuttalelse av den såkalte Frøyasaken i juni 2019. Det ble da presisert at ingen har rettslig krav på dispensasjon,

at kommunene er i sin fulle rett til å avslå dispensasjon samt at vindindustrianlegg må tilfredsstille lovens krav og kriterier for at kommunen skal kunne gi dispensasjon. Vi er ikke kjent med at departementet har avgitt tolkningsuttalelser mht. NVE sjefens påståtte unntak fra byggesaksbehandling for vind-industri. I nevnte uttalelse fra seksjonssjef Arne Olsen til ordfører i Lillesand berøres også dispensasjon. Man kan trygt si at energimyndighet unnlater å formidle kommunal- og moderniseringsdepartementet sin tolkningsuttalelse av dispensasjonsbestemmelsen.

1.6. Vind-industrianlegg kan ikke lovlig igangsettes uten godkjenning etter plan- og bygningsloven

Jf. plan og bygningslovens § 1-6 og § 20-2 kan ikke tiltak iverksettes uten at de nødvendige tillatelser er gitt. Jf. § 1-6 gjelder dette også tiltak omfattet av unntakene i § 20-6 herunder vindkraftverk med konsesjon etter energiloven.

En rekke kommuner, som har lyttet til statlig energimyndighet, har etablert en uhjemlet forvaltning av arealdisposisjoner til vindkraftverk etter plan- og bygningsloven. Kommunen har ikke avkrevd utbygger for de søknader loven krever. Det privatrettslige grunnlaget for tiltaket er ikke blitt kontrollert av forvaltningsmyndighet, tiltakets virkninger på omgivelsene er oversett, parter er fratatt rett til å uttale seg til søknad og er ikke orientert om vedtak og klagerett. Av den grunn vil mange av de realiserte vindkraftverkene mangle de tillatelser tiltaket krever for å kunne igangsettes.

Feilen kommer til uttrykk i omkvedet om at energiloven trumfer plan- og bygningsloven. Dette omkvedet har kommet til uttrykk selv fra Stortingets talerstol. Det forteller mye om hvilken tillit en uttalelse fra et statlig forvaltningsorgan tillegges. Flere kommuner som har unnlatt å kreve pliktig søknad, tviholder nå på feil oppfatning, i frykt for erstatningsmessig ansvar og konsekvenser.

I nåværende godkjenning av MTA- og detaljplan informerer ikke NVE om at tiltaket er søknadspliktig etter annet lovverk. Dette er stikk i strid med føringer i lovens forarbeider. Som overordnet myndighet med ansvar for samordning har NVE mer eller mindre konsekvent unnlatt å samordne vindkrafttiltaket og **fraskrevet seg ansvaret for samordningen når tilsyn utøves.** Feilen har medført at vindkraft er bygd ut og utbygginger pågår uten å ha de tillatelser tiltaket krever. **Forvaltningen har plikt til ulovlighetsoppfølging men selv anmeldelser fører ikke frem fordi feilinformasjon har etablert en uhjemlet praksis.**

1.7. Brudd på konsekvensutredningsforskriften

Lillesand vindkraftverk ble ikke konsekvensutredet med melding. Dette selv om effekt ble utvidet fra 10 MW til 13 MW. Dermed ble den absolutte grensen i konsekvensutredningsforskriften brutt hvor forskriften ikke åpner for unntak. Denne utvidelsen ble ikke gjenstand for minimumskravene til nabovarsling og høring og fratok parter med rettslig interesse muligheten til å påklage vedtaket ved at en rekke parter ikke ble orientert om vedtak og klageadgang.

Utvidelsen tilfredsstillter ikke lovforarbeidenes forutsetning for fritak fra reguleringsplikt hvor kravet var en konsesjonsprosess som var minst like god eller bedre enn ved en regulering etter plan- og bygningsloven.

Jf. forarbeidene til plan- og bygningsloven er brudd på konsekvensutredningsforskriften å anse som en saksbehandlingsregel og derfor også en dispensasjonssperre. Konsesjonsmyndighet har dermed etablert en sperre for dispensasjon etter plan- og bygningsloven men gir likevel tillatelse uten høring og underretning om vedtak og klageadgang! OED har vurdert saken men mener konsesjonen er gyldig. Da blir det opp til kommunen å finne ut av om det er loven eller OED som skal ha forrang.

Praktiseringen har etablert et forvaltningsmessig kaos hvor det foreligger lovmessig motstrid mellom statlig energimyndighet og kommunal arealmyndighet, men hvor lovgivers forutsetning var at statlig forvaltningsmyndighet skulle bære samordningsansvaret.

Konsekvensutredningsfeilen og manglende hjemmelsvurdering etter energiloven har medført at det på tidspunkt for konsesjonsvedtak i 2016 ikke forelå et tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag for å kunne gjennomføre et konsesjonsskjønn og tildele konsesjon. Det forelå hverken kunnskapsgrunnlag for vurdering av hva som kunne ansees som samfunnsmessig rasjonelt eller for å vurdere hensyn til allmenne og private interesser. Arealforvaltningsvedtak skal treffes når saken er ferdig utredet og opplyst av hensyn til demokratisk medvirkning og medbestemmelse og av hensyn til ivaretagelse av allmenne interesser og samfunnsinteresser. Dette er et grunnleggende forvaltningsrettslig prinsipp som NVE har brutt i saken. Feilen er ikke omtalt av NVE i kapittel 11.

Faglig utredning pågår fortsatt etter at konsesjon, MTA-, detaljplan og konsesjonsendring er vedtatt. Dette gjelder fare for vassdragmiljøet grunnet sulfidholdig berggrunn og tilnærming til «førevar» prinsippet, hvor man i ettertid skal finne ut av hvilken skade vindkraftverket måtte ha på rødlistede flaggermusarter.

Man vet at skyggekast vil kreve installasjon av teknologi for å hindre overskridelse av maksbelastningskrav, men samlede negative folkehelsekonsekvenser, verdireduksjon av naboeiendommer o.l., er aldri utredet. For noen er det kjent at turbinene må utrustes med blinkende høyintensitetslys, godt synlig i sørlandsskjærgården fra Arendal til Kristiansand. NVE legger til grunn at luftfartilsynet pålegger instrumenteringen. NVE har ikke myndighet til å overprøve luftfartstilsynet som nok har vanskelig med å pålegge småflyparken kostbar instrumentering for å redusere lysforurensningen av hensyn til Lillesand Vind AS. Kun NVE vet hvordan skjærgården er prissatt i konsesjonsskjønnet med eller uten blinkende høyintensitetslys. Slik kunne vi ha fortsatt med forurensningsfare av hydraulikkolje, microplast og et mangfold av stoffer til luft, jord og vann. Herunder manglende klimaregnskap, åpenbart økt klimautslipp, støy- og infralyd, ikke resirkulerbart avfall, risiko for ulønnsom produksjon og vedlikehold, risiko for fravær av ansvarlig kapital for tilbakeføring av området.

Konsekvensutredningsfeilen sammen med den såkalte forretningsmodellen hvor utbygger kjøper tilgang til areal for videresalg uten offentlig kontroll, har etablert et uregulert arealmarked. Motvind Norge mener dette er lovstridig og skal forbyes i Norge. Modellen svekker forvaltningens legitimitet, parters rettsikkerhet og vår areal- og naturforvaltning i en slik grad at gitte konsesjoner alene av denne grunn må ansees som ugyldige og stanses.

1.8. Forvaltningen unnlater og omgår Stortingets anmodningsvedtak

Stortinget traff 19. juni 2020 tre anmodningsvedtak. Det ene av disse vedtakene ber regjeringen granske gitte konsesjoner og stanse konsesjoner ved funn av feil eller mangler.

I dokumentet Bakgrunn for vedtak om konsesjonsendringer, og miljø- transport og detaljplan for Lillesand vindkraftverk med nettilknytning datert 9. november 2020 (ref. 20191412-2-63) kapittel 11, anfører NVE å ha gjennomført lovlighetskontroll for å ivareta Stortingets anmodningsvedtak av 19. juni 2020. NVE oppsummerer lovlighetskontrollen av Lillesand vindkraftverk slik: «*Basert på de funn som er gjort i gjennomgang av vedtak og saksbehandling, kan vi ikke se at vedtak i saken er gitt på uriktig eller ufullstendige opplysninger om forhold av vesentlig betydning som gir grunnlag for å trekke konsesjonen tilbake i medhold av energilovens § 10-3 fjerde ledd.*»

Statsråd Tina Bru har gjentatte ganger forsikret at gitte konsesjoner ligger fast og kaller krav om uavhengig granskning for «ren populisme» i Stavanger Aftenblad 25. november. Det statsråden

overser er at en gitt konsesjon til vindkraftutbygging ikke er lovavklart før den er behandlet av andre myndigheter og etter andre lover. Lovgivers uttrykte forutsetning når vindkraft ble fritatt fra krav om regulering i 2008, var ikke å unndra vindkraft hverken fra plan- og bygningslovens krav om bærekraftig samfunnsutvikling, eller redusere kravet til borgernes rettsikkerhet, eller å gi klarsignal for at vind-industri kunne bryte norsk lov uten konsekvenser.

Det var heller ikke lovgivers forutsetning at energimyndighet skulle overse eller overstyre andre myndigheter og sektorlovgivning. OED fikk lovgivers tillit under forutsetning av samordning av sektorlover, sektormyndigheter, ivaretagelse av parter og interesser, i demokratiske prosessers hvor kommunen fortsatt fikk avgjørende myndighet etter plan- og bygningsloven. Hvorfor forteller ikke Tina Bru at konsesjoner ikke kan realiseres før den er behandlet etter plan- og bygningsloven? Hvorfor forteller hun ikke at kommunene skal påse at arealbruken er bærekraftig, partene ivaretatt, sektorer og sektorlover på plass? Hvorfor forteller hun ikke, at selv om alt er på plass, er kommunene i sin fulle rett til å avslå å gi tillatelse til tiltaket?

I forarbeidene til plan- og bygningsloven ble forholdet mellom energiloven og plan- og bygningsloven nøye drøftet. Reguleringsfritaket ble grunnlagt med å oppnå større effektivitet i saksbehandlingen og unngå unødig dobbeltbehandling. Likevel var konklusjonen, sitat: *«En pliktig samordning av behandlingen som foreslått av Planlovutvalget vil ikke endre det forhold at det vil være to beslutningsprosesser og to myndigheter som begge tar stilling til arealbruken.»*

Det var heller ikke meningen at fritaket skulle ramme en av hovedhensiktene med selve lovrevisjonen, nemlig bærekraftig samfunnsutvikling, basert på kunnskap og langsiktighet, hvor lokal demokratisk styring av arealbruk og naturforvaltning, sammen med demokratisk rett til medvirkning og medbestemmelse, var helt grunnleggende. Dette kommer da også klart til uttrykk som et vilkår for reguleringsfritaket, sitat: *«For disse sakene vil kravene til offentlighet, medvirkning og dokumentasjon av virkninger alltid innebære mer omfattende prosesser enn det en ordinær regulerings sak etter plan- og bygningsloven krever.»*

NVE unnlater og omgår, å ta et helhetlig ansvar for å omtale og påvise de forvaltningsfeil og mangler som NVE er gjort kjent med, og av partene er påvist og påklaget, men av OED er avvist, bl.a. i de vedtak som Lillesand vindkraftverk krever for å kunne realiseres.

Stortingsflertallet synes å ha forstått at konsesjonsregimet må endres for fremtidig saksbehandling av vind-industri. Det som fortsatt synes å være tilfelle er at vår statlige energimyndighet sammen med vindkraftnæringens aktører, har lyktes med å tåkelegge grunnleggende lovbrudd og brudd på innbyggernes rettsikkerhet og vår areal- og naturressursforvaltning, ved behandlingen av gitte og igangsatte vindkraftkonsesjoner. Denne tåkeleggingen har vår nasjonale energimyndighet videreført i sin granskning av gitte konsesjoner og i fremlagt budsjettproposisjon for 2021 som skal til behandling i Stortinget 14. desember, etter at Stortinget 19. juni traff sitt anmodningsvedtak og etter at energimyndighet er gjort kjent med lovbruddene gjennom en rekke brev og klagesaker.

Seksjonssjef Arne Olsen sitt forsøk på å unndra Lillesand vindkraftverk fra søknadsplikt etter plan- og bygningsloven, rett før bystyret den 2. desember skal behandle saken, legger til rette for nye lovbrudd dersom bystyret hadde lagt Arne Olsen sin lovforklaring til grunn.

Det er det norske folk som nå holder sin beskyttende hånd over vårt demokrati, vår lovforvaltning, parter og lokalsamfunn som har lidd og som lider urett. Det er det norske folk som bringer lovbrudd, manglende ivaretagelse av rettssikkerhet for parter, innbyggere, areal og natur frem for våre ombud på Stortinget. Forvaltningen har plikt til å forfølge ulovligheter men gjør det ikke! Folket blir bøtelagt for å forsvare loven! Parter som er fratatt grunnleggende rettigheter blir dømt av domstolen til å

bære motpartens kostnader fordi domstolen så langt kun har vurdert grunnlaget for midlertidig forføyning - og da basert på energilovens fullmakts bestemmelser hvor det samtidig er unnlatt å legge til grunn lovgivers forutsetning om to myndigheter og to lover.

1.9. Kort om konsekvenser

Konsekvensene av feilene er svært omfattende og inngripende. Rettssikkerhetsmessig finnes det eksempler på vind-industri som er realisert og ekspropriasjons-skjønn gjennomført, uten å klarlegg rettighetssituasjonen gjennom jordskifte, av areal som ikke er utskiftet til eeneie. Det er eksempler på at arealer er pantsatt for over fire milliarder kroner uten klarlegging av hvem som har rettigheter på det pantsatte arealet. Ingen har avkrevd utbygger for søknad om eiendomsendring dermed ble forholdet aldri gjenstand for kontroll. Rettighetshavere og naboer som påvirkes av tiltaket er ikke varslet eller hørt. De er ikke orientert om vedtak og klageadgang. Bruksrettigheter til beiteland, flyttleier for rein, drikkevann, fiske osv., er ikke privatrettslig løst, klarlagt eller utredet. Myndighet har ikke ført kontroll med at avtaler finnes eller er gyldige. Ekspropriasjonstillatelser er gitt uten gyldig underliggende vedtak. Rettighetene er heller ikke sikret gjennom ekspropriasjon før inngrep er igangsatt og realisert. Konsekvensen er at en rettsinngripende ekspropriasjonstillatelse er gitt til tiltak, som per definisjon er igangsatt og gjennomføres ulovlig, og med plikt til offentlig ulovlighetsoppfølging. NVE gjennomfører tilsyn etter tilsyn, men synes ikke å etterspørre de tillatelser tiltaket krever, selv om NVE er gjort kjent med forholdet!

1.10. Konklusjon

Når det gjelder Lillesand vindkraftverk er vår enkle påstand etter denne gjennomgangen at ekspropriasjonstillatelsen også når det gjelder gnr/bnr 22/1 mangler underliggende gyldig vedtak og derfor skal oppheves.

Motvind Norge har allerede fremsatt krav til Stortinget om iverksetting av uavhengig granskning av gitte konsesjoner. Det er grunn til å hevde at grove feil ved lovforvaltningen omfatter en rekke vindkraftkonsesjoner som er realisert, under realisering eller hvor realisering er nært forestående.

OED og NVE sin lovlighetskontroll av enkelte vindkraftanlegg, samt OED sin fremlagte budsjettproposisjon for Stortinget, omtaler ikke de feil og mangler som andre offentlige organer og parter har påvist.

Regjeringens håndtering av Stortingets anmodningsvedtak har ikke tillit i befolkningen.

Vårt krav er at all videre utbygging av konsesjonsgitt vindkraft stanses med umiddelbar virkning i påvente av granskning.

2. Saksbehandlingsfeil

Uavhengig av at ekspropriasjonstillatelsen mangler underliggende vedtak vil vi anføre at ekspropriasjonsskjønnet synes å legge uklare og dermed usikre fakta til grunn. Begrunnelsen er ikke etterprøvbart. Lovens skjønnskraav er da ikke ivarettatt.

Vedtaket kreves også av den grunn opphevet som ugyldig.

Skjønnets fremstår som et energilovsskjønn av fordeler og ulemper. Oreigningslovens skjønnsforutsetninger i § 2 andre ledd - «*tvillaust meir til gang enn til skade*» stiller generelt et «*tvillaust*» krav til «*meir*» overvekt av samfunnsfordeler enn av skader. Skjønnets krav kan ikke bygge på uklare eller usikre faktum da kravet skal være *tvillaust*.

Bruk av oreigning til tiltak etter § 2 er rettsinngripende og rammene må tolkes i lys av grunnlovens § 105, sitat: «*Krev omsyn til samfunnet at nokon må gje frå seg sin faste eller rørlege eigeendom til*

offentleg bruk, skal ho eller han få fullt vederlag av statskassa.» Oreigning til kommersielle private interesser hvor hensikten ikke kan begrunnes i offentlig bruk vil falle utenfor grunnlovens ramme.

Tatt i betraktning vedtakets inngripende virkning for partene, må skjønnets begrunnelse fremgå på en måte som kan etterprøves, som grunnlag for klage og eventuell rettslig prøving av, om kravet «tvillaust» og «meir» er tilfredsstillt. Dette innebærer at også inngrepets skade må bygge på etterprøvbare argumenter for at det skal være grunnlag for å utøve skjønnet.

Av selve vedtaket fremgår følgende begrunnelse, sitat: «NVE har, etter en samlet vurdering, funnet at de samfunnsmessige fordelene som vinnes ved anleggene utvilsomt må antas å være overveiende i forhold til de skader og ulemper som påføres andre.» Utover dette er det vist til notatet «Bakgrunn for vedtak». Ordlyden «...må antas» rommer i seg selv en usikkerhet som er uforenelig med begrepet «tvillaust». Ordlyden «å være overveiende» står i et motsetningsforhold til «må antas» og er slik sett betegnende for helheten i vedtaket hvor fraværet av etterprøvbare argumenter er det mest iøynefallende.

Av notatets kapittel 7 punkt 7.1 fremgår interesseavveiningen. Her uttaler NVE, sitat:

«I denne saken er det samfunnets interesse i økt kraftproduksjon som avveies mot hensynet til grunneiere og rettighetshavere som blir berørt og til andre allmenne interesser.

Bruk av Nordbøveien til transport av turbinkomponenter er nødvendig for realisering av Lillesand vindkraftverk, og for at veien skal kunne brukes til dette er det nødvendig med en utbedring. Fordeler og ulemper ved bygging og drift av Lillesand vindkraftverk er vurdert i dokumentet «Bakgrunn for vedtak» av 25.09.2015. Der er det vurdert at de samlede fordelene ved etablering av Lillesand vindkraftverk er større enn ulempene tiltaket medfører. Vi har godkjent ny utbyggingsløsning fordi vi mener fordelene ved utbyggingen fremdeles er større enn ulempene.

Selv om enkeltpersoner i varierende grad blir direkte berørt av bygging og drift av Lillesand vindkraftverk med nødvendig infrastruktur, mener NVE at de samfunnsmessige fordelene ved tiltaket veier tyngre enn hensynet til den enkelte grunneier eller rettighetshaver som er berørt i denne konkrete saken.

Som allerede nevnt har regionen og landet hatt forsyningssikkerheten ivaretatt siden Skagerak 3 forbindelsen ble etablert i 1993. Agder forventes å ha et stort årlig kraftoverskudd i overskuelig fremtid.

Beregninger Motvind Norge nylig har lagt frem viser at Norge har fornybar kraft nok til å avkarbonisere andre samfunnssektorer så langt dette er mulig med dagens teknologi og i overskuelig fremtid.

Vindkraftverket gir derfor kun mening ut fra et samfunnsmål om produksjon av ren overskuddskraft for eksport. Et slikt mål mangler hjemmel og vil være kontroversielt av hensyn til vår nasjonale verdiskaping, vår sysselsetting og ikke minst kravet om bærekraftig samfunnsutvikling.

Hva som skal være samfunnets interesser i økt vindkraft fra tre turbiner på Norbø, eller om dette i det hele tatt er å anse som til «gavn» for samfunnet, fremgår ikke med argumenter i skjønnet. Det kan derfor ikke etterprøves av partene.

Til forskjell for når konsesjonen ble vedtatt og ekspropriasjonstillatelse gitt i 2015, er ikke forsyningssikkerhet nå angitt som en fordel. Når er det samfunnets interesser i økt kraftproduksjon som skal gi «tvillaust meir gagn enn skade.»

Samfunnet interesser i økt kraftproduksjon gir imidlertid ikke mening i en situasjon med høy overproduksjon av ren vannkraft. Det er jo ikke samfunnet som eier og får avkastningen av vindkraftverket. Tvert om vil samfunnet utvilsomt lide økonomisk tap ved ordningen med grønne sertifikater som overfører kapital fra norske strømforbrukere til private vind- og vannkrafteiere.

Norsk vannkraft som i hovedsak er offentlig eid og utvilsomt gir gagn, vil lide tap fordi vindkraft ikke er regulerbar. Kostbar vindkraft må gis fortrinn til nettet når vinden blåser mens vannkraft som i stor grad er nedskrevet er regulerbar og vil påføres en ulempe, ved ikke å ha samme frie tilgang til markedet som tidligere. Vindkraften vil nyte godt av gratis tilgang til fellesskapets investeringer i vannmagasiner bygd opp gjennom 100 år. I tillegg vil offentlige eiere miste avkastning og innbyggerne vil naturlig nok måtte kompensere dette tapet eller tjenestenivået reduseres. Fri tilgang til fordelingsnettet krever oppgraderinger for å håndtere vindkraftens maksimumsbelastning som kun anvendes av og til. Det meste er betalt av norske strømforbrukere i den hensikt å produsere mer privateid vindkraft for eksport. NVE sin fremstilling av mer vindkraft som å være tvillaust til gagn for samfunnet fremstår som ubegrunnet og uten argumenter som kan etterprøves. Hva som faktisk er «tvillaust» er at begrunnelsen ikke fremgår av vedtaket.

Argumentet om at det skulle være i samfunnets interesse å øke vindkraftproduksjonen ved å tvinge private til å avgi rettigheter og arealer begrunnet av hensynet til en annen privat aktør sin avkastning, fremstår ikke som rasjonelt eller å ha hjemmel i lov. Derimot fremstår oreigning i denne saken som grunnlovsstridig. Samfunnets interesser eller fordeler av et vindkraftverk, som heller ikke kan defineres å være til offentlig bruk, faller etter vår vurdering klart utenfor rammen av grunnlovens § 105. Vindkraften er overskuddskraft som det norske samfunn ikke trenger. Den er ikke til offentlig bruk men for kommersiell privateid eksport.

Selve vegtiltaket ville isolert sett tilfredsstillende oreigningslovens vilkår for ekspropriasjon etter plan- og bygningsloven. Tiltaket må da reguleres og ville i så fall trolig kunne gjennomføres ved frivillige avtaler med grunneierne. Det er med andre ord de omfattende ulempegrunneiere, lokalmiljø, natur- og kulturlandskap, påføres av Lillesand vindkraftverk, som ikke aksepteres. En eiendom uten bosetting utnyttes maksimalt og gis økonomisk vederlag mens natur-, miljø, bosatte naboeiendommer og allmennhet bærer tapet. Disse ulempegrunneiere er jo fremmet for NVE i en rekke uttalelser og klager. Av en eller annen grunn kan det synes om NVE ikke har mottatt disse når skjønnet skal gjøres for å tvinge frem eiendomsavståelse.

Konsesjonen er fritt omsettelig i et globalt marked hvor erfaringene er en konkursbølge. Krav om økonomisk avsetning for fjerning etter 12 års drift gir i realiteten ingen sikkerhet mot at det er samfunnet som må ta kostnadene med å fjerne vindkraftverket og utbedre natur- og miljøskade. Tvangssalg av en ødelagt eiendom vil ikke rekke langt. Det er rimelig å anse denne risikoen å ha en viss vekt som ulempe?

Vindkraft er gitt konkurransevridende skatte-, avgifts- og særfordeler sammenholdt med vannkraft.

Til dette kommer at det i vurderingen ikke er lagt vekt på eller belyst «skade». Er det fordi energimyndighet ikke ser at slike ulemper finnes eller er det fordi det å angi disse ulempegrunneiere vil innebære at kravet «*tvillaust til meir gagn enn skade*» ville fremstå som et hinder for å gi ekspropriasjonstillatelse til vindkrafttiltaket?

NVE avgrensar derimot skjønnet ved å uttale at samfunnsmessige fordeler veier tyngre enn hensynet til den enkelte grunner eller rettighetshaver som er berørt i denne konkrete saken. For det første er samfunnsinteressene udokumenterte og samfunnsulempene fremgår ikke av skjønnet. For det andre

er påstanden høyst tvilsom og sannsynligheten større for at de tre turbinene er en samfunnsmessig ulempe enn til gagn.

Av sakens utredning er det ingen opplysninger om tiltakets innvirkning på den enkelte eiendom. Det ligger kun ved et grovt oversiktskart datert 01.11.2019 og en liste over berørte eiendommer. Er det dette kartet og listen som gjør at NVE mener begrepet «tvillaust» er tilfredsstillende for å kunne gå til lovens strengeste tvangsinngrep, for om nødvendig og la Asko overta andre sin eiendom?

Skal den skade parter vil lide av vedtaket kunne veies i et skjønn etter oreigningslovens § 2 andre ledd, må i det minste tiltaket fremstå som utredet og beskrevet.

3. Energimyndighets habilitet

Partene vil videre peke på at vedtaket reiser spørsmål ved energimyndighets habilitet. Vegtiltaket på Nordbøveien er ikke omfattet av konsesjonen til Lillesand vindkraftverk. Vindkraftverket har ikke de tillatelser tiltaket krever for å kunne realiseres. Konsesjonen er underlagt Stortingets anmodning om lovlighetskontroll. Det er påpekt store mangler i hva NVE nå legger frem av feil og mangler i sin lovlighetskontroll. Kommunale tillatelser til tiltaket er påklaget og alternativt anmodet omgjort grunnet ugyldighet. Det er i denne klagen i tillegg avdekket grove saksbehandlingsfeil gjort av den energimyndighet som treffer denne ekspropriasjonstillatelsen som nå påklages. Seksjonssjefen for NVE sin vindkraftseksjon har avvist søknadsplikt definerer i lov og i NVE sin rettleiding til utbyggere. Vår olje- og energiminister har avvist at det er begått lovbrudd ved konsesjonsbehandlinger.

Hvor habil er vår energimyndighet til å vurdere lovlighet av sine egne vedtak ut fra hva som avdekkes i denne saken, når vi også vet det siden 2008 er vedtatt rundt 50 konsesjoner til hvor det ut grunn til å anta at det vi har avdekket er systematiske feil?

Ekspropriasjonstillatelsen begrunnes med en vindkraftkonsesjon som ikke omfatter Nordbøvegen. Det er påvist grove saksbehandlingsfeil og sviktende faktum, som ikke er omtalt av NVE. Vegtiltaket ble ikke konsekvens utredet som ledd i konsesjonen, hverken mht. nytte eller ulempe. Det kan umulig ha foreligget grunnlag for å vurdere samfunnsnyttens mot ulemper. Vegtiltaket er ikke konsekvensutredet eller detaljplanlagt som ledd i MTA- og detaljplan. Naturlig nok, siden Nordbøveien ikke er del av konsesjonsområdet. Likevel brukes vindkraftverket som begrunnelse for å gi ekspropriasjonstillatelse.

NVE uttalte i sin konsesjonsvurdering i 2015, sitat: «Etter NVEs vurdering er Lillesand vindkraftverk et lite prosjekt og de økonomiske virkningene og bidrag til sysselsetting lokalt og regionalt vil derfor være begrenset.» Videre: «NVE mener at dersom valg av turbintype tilpasses vindregimet i området og turbinplasseringer optimaliseres kan Lillesand vindkraftverk være konkurransedyktig i elsertifikatmarkedet.» Videre: «Etter NVEs vurdering vil Lillesand vindkraftverk på grunn av prosjektets begrensede størrelse medføre små økonomiske virkninger for Lillesand kommune og lokalsamfunnet.»

NVE uttaler at vindkraftverk er lite og i beste fall kan være konkurransedyktig i elsertifikatmarkedet, det vurderes å medføre små økonomiske virkninger og begrenset sysselsettingseffekt. Likevel er det «tvillaust til meir gagn enn skade» fordi det er i samfunnets interesse å øke strømproduksjonen? Utbygger grunngir sin søknad med ønske om å bidra med fossilfri kraft til egne virksomhet i en situasjon hvor fossilfri kraft er tilgjengelig i overflod.

Ekspropriasjonsskjønnet fremstår som et spill hvor forvaltningens egentlige hensikt er selvbeskyttelse. Forvaltningen er ikke lenger uavhengig eller habil. Toppledelsen i forvaltningen avviser lovbrudd, manglende søknader, grove saksbehandlingsfeil. Alt som legges frem avises. Selv

etter å ha anmodet om det, får ikke Stortingets ombud fremlagt den kunnskap og de beviser som partene legger frem. Rettsvernet til parter brytes, rettigheter tas ved tvang, ulemper påtvinges, tap av store naturkvaliteter, landskapskvaliteter, rekreative kvaliteter, folkehelse, forurensningsfare og sosiale fellesskapsverdier - utgjør ingen «skade».

Selv om disse «skadene» ikke vektet mener vi fortsatt vilkåret etter oreigningslovens § 2 andre ledd i denne saken ikke er innfridd. Dette inngrepet er fortsatt ikke «*tvillaust til meir gagn enn skade*» for samfunnet. Det samfunnsøkonomiske regnskapet som kan dokumentere noe annet, er ikke lagt frem. Bærekraftsregnskapet er heller ikke utredet og lagt frem.

MTA- og detaljplan samt utvidelse av anleggskonsesjon

Vedtaket godkjenner miljø-, transport- og anleggsplan av 10.02.2020 samt detaljplan av samme dato, for bygging av Lillesand vindkraftverk i Lillesand kommune, fremsatt av Lillesand Vind AS. Godkjenningen er gitt på vilkår.

I følge vedtaket er hjemmelsgrunlaget konsesjon datert 30.11.2016 post 12 og 14 (NVE ref: 201501190-49).

Endret anleggskonsesjon fremgår ikke som et enkeltvedtak men kun som et konsesjonsdonsdokument.

Det vises til vår tidligere begrunnende merknad. Inntil Stortingets har samtykket til den granskning NVE har gjennomført er det for oss umulig å akseptere konsesjonsvedtaket som gyldig grunnlag for godkjenning av MTA- og detaljplan.

Medklagere

Denne klagen er fremsatt med følgende grunneiere og naboer.

Gruneiere: Ragnar Østerhus, Jon Rislå, Grethe Rislå, Ole Arvid Heimdal, Odd Sigurd Eigeland, Øystein Wennesland, Daniel Sonne Schou/Renate Repstad Ole Buene og Hilde Eidem, Harald Mo Birkenes, Vegard Tveide, Magnus Tveite.

Naboer: Willy Mo, David Friis og Helene Grindheim Friis, John Carlos Rølvåg og Linda Sundby, Dag Svendsen og Kari Helene Egeland, Bernt Christian Egeland, Tom Roger Ljosdal, Lars Johan Lien og Frida Lien, Halfdan Realfsen, Renate Moen og Daniel K Holme, Per Øyvind Kristoffersen og Liv Tveit, Trond Larsen og Marit Larsen, Jakob Friis, Tor Henrik Schenk.

Medklagere vil på selvstendig grunnlag kunne ta opp og påklage forhold for å ivareta sine interesser i saken. Motvind Norge har samarbeidet med Naturvernforbundet i Agder, La Naturen Leve og Forum for natur og friluftsliv Agder. I tillegg til denne klagen tiltrer Motvind Norge klageanførsler fra disse organisasjonene.

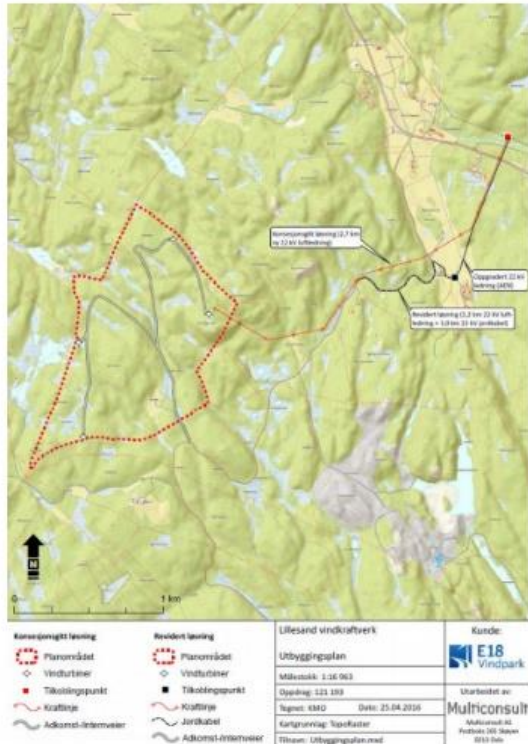
Vedtaket

Med hjemmel i konsesjonen datert 30.11.2016 post 12 og 14 (NVE ref: 201501190-49) godkjenner NVE fremlagte miljø-, transport- og anleggsplan av 10.02.2020 og detaljplan av samme dato for bygging av Lillesand vindkraftverk i Lillesand kommune.

Konsesjon 30.11.2016

Fra beskrivelsen av konsesjonens siteres: «Vindkraftverket med tilhørende nettilknytning, transformatorstasjon og adkomstvei skal bygges innenfor planområdet som fremgår på kartet i vedlegg til denne konsesjonen.»

Vedlegg – Kart over planområdet for Lillesand vindkraftverk med tilhørende infrastruktur, herunder ny konsesjonsnett løsning (revidert) for nettilknytning over eiendom g.nr.24/1 og 24/2.

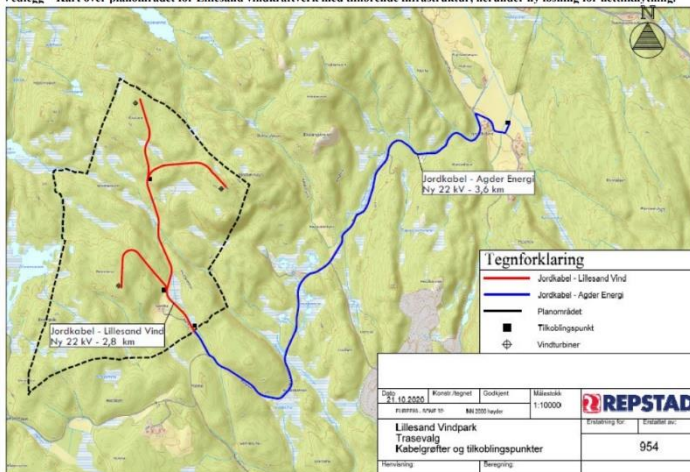
Til venstre vises kart vedlagt konsesjonen som konsesjonsteksten henviser til. Som det fremgår omfatter ikke konsesjonen som danner hjemmel for MTA- og detaljplanen Nordbøveien og første del av atkomstvegen til Nordbø gård.

Bakgrunn for vedtak

Av kapittel 4.1 fremgår, sitat: På bakgrunn av dette innvilges søknad om konsesjonsfestet rett til å bruke Nordbøveien til turbintransport. Det vises til oppdatert anleggskonsesjon i eget dokument.

Av oppdatert anleggskonsesjon 09.11.2020 fremgår, sitat: «Vindkraftverket med tilhørende nettilknytning og adkomstvei skal bygges innenfor planområdet som fremgår på kartet i vedlegg til denne konsesjonen.»

Vedlegg – Kart over planområdet for Lillesand vindkraftverk med tilhørende infrastruktur, herunder ny løsning for nettilknytning.

Til venstre vises kart som er vedlagt oppdatert anleggskonsesjon. Konsesjonsområdet viser samme avgrensning som tidligere med tillegg av jordkabel lagt i Nordbøvegen.

Plan- og bygningsloven § 1-3 gir et generelt unntak for overføringsledninger.

Vi kan ikke se at det er anført hjemmel for konsesjonsfestet rett til å bruke Nordbøveien til turbintransport?

Vegen ligger ikke innenfor konsesjonsområdet og MTA- og detaljplan

kan ikke gi grunnlag for utvidet hjemmel. Hjemmelen for MTA- og detaljplan oppgis å være konsesjon datert 30.11.2016. MTA- og detaljplan er dermed avgrenset av denne hjemmelen som ikke omfatter vegen.

Motvind Norge og partene kan ikke se å ha mottatt eget vedtak som viser noen hjemmel for konsesjonsutvidelse og er heller ikke kjent med at det er gjennomført noen konsesjonsendringsprosess som medfører arealbruk utenfor selve konsesjonsområdet. Kommunen

er veimyndighet på kommunal veg og er rette myndighet å henvende seg til dersom det må søkes om spesialtransport eller annet.

Oss bekjent er det ikke behov for å søke om bruk av offentlig veg. NVE innvilger søknad om konsesjonsfestet rett til å bruke Nordbøveien til turbintransport, uten henvisning til hjemmel og godt gjemt i et omfattende bakgrunnsdokument. Ingen parter har fått vedtaket tilsend med en hjemmelshenvisning eller begrunnelse. Saken har ikke blitt opplyst for partene som det nå er truffet ekspropriasjonstillatelse mot?

Vedtaket fremgår skjult i et oversendelsesbrev hvor det kalles «oppdatert anleggskonsesjon» uten noen form for hjemmelshenvisning, varsling, utredning eller begrunnelse. Det fremgår heller ikke av den oppdaterte anleggskonsesjonen. Den eneste begrunnelse og utredning vi kan finne er, sitat: *«Viser også til søknad om konsesjonsendring for bruk av Nordbøveien til transport av vindturbiner..»*

Når vi nå har gått gjennom søknaden fra Asko datert 01.11.2019, som det henvises til, omfatter søknaden, som for øvrig ikke fremgår som varslet, ingen søknad om bruksrett til Nordbøveien? Tvert om redegjøres det for at kommunen eier veien som er offentlig. Er det NVE selv som har overtatt rollen som søker og deretter behandler sin egen søknad?

Det fremstår som ulogisk at søknad 01.11.2019 ikke er fremsatt til kommunen som veieier, veimyndighet og plan- og bygningslovmyndighet, mht. forvaltningen av arealene. Vi vil tro NVE da hadde fått informasjon om at det ikke er behov for å søke om bruksrett til offentlig veg.

Samtidig fremstår det for partene som svært betenkelig at Lillesand bystyre i sak 164/19 den 10. oktober 2019 treffer følgende vedtak:

«Lillesand bystyre ser positivt på å bevilge 1,4 millioner kroner eks. mva. til opprusting av Norbøveien i forbindelse med utbygging av vindmølleparken på Nordbø, men endelig vedtak om midler til dette må avklares i budsjett 2020/økonomiplan 2020-2023.

Utbedringene av veien må sikre en klassifisering av veien som muliggjør 10 tonn akseltrykk og 60 tonn totalvekt. Tiltakshaver tar risiko og ansvar for prosjektet. Kommunens bidrag begrenses til inntil 1.4 mill.».

Asko anvende bystyrets vedtak til å søke om ekspropriasjon og forhåndstiltredelse. NVE anvender nå vedtaket som støtte til å gi ekspropriasjonstillatelse bystyret selv ikke har anledning til å gi, med mindre vegtiltaket er regulert. Dette antar vi bystyret var uvitende og uopplyst om når vedtaket ble fattet. I tillegg ble vedtaket truffet før kommunen traff sitt uopplyste og ufullstendige dispensasjonsvedtak som planmyndighet. Habilitetsproblematikken er igjen åpenbar. Deretter avga kommunen høringsuttalelse til MTA- og detaljplan som er omfattet av kraftfull politisk og folkelig kritikk.

Er ekspropriasjonstillatelsen et taktisk begrunnet forsøk på å etablere et uhjemlet grunnlag for vedtak om en bruksrett til en offentlig veg, hvor den faktiske begrunnelse er å omgå både krav om prosess knyttet til konsesjonsutvidelse og krav om reguleringsplan i LNF områder? I så fall fjerner NVE siste rest av tillit til seg selv som forvaltningsorgan. NVE ledelsen bør selv se til at forholdet blir varslet til riktige offentlig kontrollorgan.

For parter er det komplett umulig å kunne forholde seg til og forstå hva NVE holder på med som statlig forvaltningsorgan. Forvaltningen skal se til at partene blir riktig ivaretatt i henhold til lov og god forvaltningsskikk! **Vi finner ingen opplysninger omkring forholdet i den lovlighetskontroll NVE har levert på Stortingets anmodning!**

Vedtaket om å tilkjenne Lillesand vindkraftverk brukstillatelse til Nordbøveien bes opphevet. Vedtaket mangler henvisning til hjemmel og partene kan da ikke kontrollere at vedtaket er truffet av riktig myndighet. ette vedtaket har ikke vært gjenstand for varsling til partene, fremstår ikke opplyst, er ubegrunnet og heller ikke utredet. I tillegg er vedtaket ikke tydeliggjort som et forvaltningsvedtak med klagerett.

Nordbøveien - forvaltningskaos truer rettssikkerheten

Partene har mottatt nabovarsel av rammesøknad med vedlegg for utbedring og omlegging av den kommunale Nordbøveien medfølgende søknad om dispensasjoner fra planer og bestemmelser i gjeldene arealdel av kommuneplan for Lillesand. Ansvarlig søker er ViaNova. Den første søknaden ble avvist som mangelfull og ny søknad til kommunen er datert 11. september 2020.

Tilsvarende har kommunens landbruksmyndighet 11. november bedt tiltakshaver omsøke tiltaket etter jordlovens §§ 9 og 12 da tiltaket krever tillatelse til omdisponering av dyrket/dyrkbar jord (§ 9) og tillatelse til deling (§ 12). Landbruksmyndighet har i sitt brev gjort søker kjent med at tiltaket krever fradelingstillatelse etter plan- og bygningsloven, at det ikke foreligger frivillige inngåtte avtaler med grunneierne i området. Videre opplyses at forutsetningen for ekspropriasjon ikke synes å være til stede.

Landbruksmyndighet uttaler videre, sitat: *«Utbedringen av Nordbøveien med formål vindkraftutbygging, slik det søkes om, vil gi driftsmessige ulemper for grunneierne som påvirkes. Igjen kan vi nevne: Redusert beiteareal, støy og anleggstrafikk utbedringsfasen, bekymring og usikkerhet rundt drikkevannskvalitet og forurensning av vann til beitedyr og fisk. Påvirkning av dyrevelferd på beite og tilsynsmuligheter ved anleggsarbeid og støy. Det vil også kunne påvirke skogsdrift. Vi viser også til tidligere merknader som er sendt inn om disse forholdene.»*

Av epost 6. november fra Lillesand kommune sin saksbehandler til søker fremgår, sitat: *«Viser til deres søknad om dispensasjon og rammetillatelse for ovennevnte tiltak, journalført her 19.10.2020. Når det gjelder behandling av søknaden, så har ordfører og politisk ledelse bestemt at saken skal behandles politisk. Det vil si at saken vil bli meldt opp til første politiske møte på nyåret (jan/febr). Har ikke fått avklart enda om det blir plan- og miljøutvalget og/eller bystyret.»*

Parallelt, uten nabovarslet søknad og med hjemmelshenvisning til en konsesjon datert 30.11.2016 som ikke omfatter Nordbøveien, fremlegger NVE et vedtak om godkjent MTA- og detaljplan, godkjent konsesjonsendring som består av en «bruksrett» til Nordbøveien og ekspropriasjonstillatelse til den grunn vegtiltaket krever for å kunne realiseres.

NVE uttaler, sitat: *«Dette er en konsesjonspliktig endring, fordi konsesjonen tidligere ikke har omtalt transportveien (Se også kapittel 3.4).»* Noen setninger lenger ned uttaler NVE, sitat: *«Valg av transportvei for vindturbinkomponenter er den samme som i nullalternativet..»*. Du skal kjenne konsekvensutredningsforskriften og konsesjonssystemet relativt godt for å oppfatte selvmotsigelsen i de to setningene. Den første innrømmer at utbedring av Nordbøveien ikke var omtalt i den opprinnelige utredningen. Den neste friskmelder manglende utredning fordi konsesjonen ble gitt ut fra nullalternativet dvs. transport via Nordbøveien. Dermed er utbedring av en kommunal vegstrekning på ca 3,8 kilometer hvor det gjelder et kommunalt plankrav med utredningsplikt null ut av konsesjonsskjønnet.

Av dokumentene fremgår ikke vegtiltaket utredet eller beskrevet og MTA- og detaljvedtaket er oppgitt med hjemmel i pkt. 12 og 14 i et konsesjonsvedtak som ikke kan danne hjemmel for Nordbøveien fordi hjemmelen ikke omfatter arealet.

Hverken vilkår i pkt. 12 eller 14 gir holdepunkter for utredning, vurdering, rammer eller vilkår knyttet til vegtiltaket som kan danne grunnlag for vurdering av om vi som parter er ivaretatt slik vi etter norsk lov har rettslig krav på.

Vi kan ikke tolke dette på annen måte enn at konsesjonen i sin tid ble gitt uten at konsesjonær hadde tilgang til det areal tiltaket krever for lovlig å kunne realiseres.

Etter plan- og bygningsloven ble kommunens myndighet i 2008 avgrenset. Dette er siden slått fast ved flere dommer av Høyesterett. Kommunen har ikke anledning til å godkjenne en arealbruk hvor det er uklarhet knyttet til om grunnleggende infrastruktur kan løses. Er løsningen betinget av andre sine rettigheter, skal det fremlegges privatrettslig avtale før tiltaket kan legges under behandling. Er det for forvaltningsmyndighet gjort åpenbart at tilgang til arealet ikke er løst, skal søknaden avvises.

Stortinget gav i 2008 tilslutning til reguleringsfritak til vindkraftverk under forutsetning av at energimyndighet la til grunn en mer omfattende prosess enn det en ordinær regulerings sak etter plan- og bygningsloven krever.

Ved å først gi konsesjonen, for deretter å formidle at gitte konsesjoner ligger fast, gi utbygger ekspropriasjonstillatelse basert på et vedtak om å tildele en «bruksrett» til offentlig kommunal vei og hvor kommunen signaliserer bevilgning av 1,4 millioner kroner, når lovens utgangspunkt er at søknaden skal avvises. Rettsikkerhetsbruddet overfor partene er voldsomt og fremstår som bevist tildekket, i en utrolig kompleks sak.

Som parter stiller vi oss uforstående til NVE sin uhjemlede forvaltningsforståelse og praktisering. Vi leter etter hva som kan være NVE sitt bakenforliggende motiv for denne kaospregede handlingen, som overfor oss som skal kunne forvente å bli ivaretatt, fremstår som svært forvirrende, konfliktskapende og truende. NVE har tross alt vedtatt å gi tillatelse til, ved tvangsmidler, å frata oss grunn, rettigheter og ved tvang, påføre oss ulemper i et konsesjonsforhold hvor vi fra før ble fratatt rettigheter gitt oss i norsk lov, gjennom manglende nabovarsling og manglende orientering om vedtak og klageadgang, knyttet til NVE sine tidligere vedtak i konsesjonssaken.

Andre oppdateringer

Anleggskonsesjon datert 18.05.2016 er oppdatert og erstattet med anleggskonsesjon datert 9.11.2020. Oppdateringen omfatter:

- OEDs klageavgjørelse av opprinnelig konsesjonsvedtak 30.11.2016,
- Søknad om økt installert effekt fra 10 til 13.5 MW
- Søknad om ekspropriasjon og forhåndstiltredelse 01.11.2019
- Søknad om utvidet frist for idriftsettelse fra 31.12.20 til 31.12.21
- Reduksjon fra fire til tre turbiner
- Makshøyde økt fra 180 til 205 meter, rotordiameter økt fra 120 til 150 meter og sveipeareal økt med 56 %
- Installert effekt økt fra 10 til 12,6 MW
- Internveg endret og turbinpunkt flyttet
- Krav om redusert drift grunnet skyggekast over grenseverdi
- Krav om radarstyrt lys (myndighet forvaltes av luftfartstilsynet)

I tillegg har NVE siden konsesjonen ble gitt godkjent eierskifte og navneskifte. Også dette en konsesjonsendring underlagt prosesskrav. Havgul Clean Energy AS som fikk konsesjon til E18

Vindpark AS har byttet navn til Lillesand Vind AS. Havgul solgte vindkraftverket til Asko med Asko Fornybar AS som bakenforliggende eier fra mai 2019.

Videre omfatter oppdateringen konsesjon for internt 22 kV jordkabelnett mellom vindturbinene og tilkøpling til Agder Energi Nett ca. 2,8 km.

Det synes for oss uklart hva som omfattes av klagerett på enkeltvedtak som konsesjonsendringstiltak i den redegjørelse NVE gir om disse endringene som ledd i vedtak om MTA-, detaljplan og konsesjonsendring. Forvaltningslovens krav om at saken skal være riktig og godt opplyst som grunnlag for ivaretagelse av partenes klagerett er da ikke ivaretatt.

Både vedtak om godkjenning av MTA- og detaljplan samt det vedtaket som benevnes «oppdatert anleggskonsesjon ref.: 201501190-84» mens som vi ikke kan finne noen nærmere redegjørelse og begrunnelse for, bes på dette grunnlag opphevet av NVE grunnet ugyldighet.

Med hilsen

Motvind Norge og på vegne av partene

Sign: Eivind Salen

Sign: Eivind Mauland